

Sygn. akt VI C 2173/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 czerwca 2015 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia - Krzyków we Wrocławiu Wydział VI Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SR K. O.

Protokolant: Dagmara Woszczyk

po rozpoznaniu w dniu 11 czerwca 2015 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa G. G.

przeciwko: (...) sp. z o.o. z siedzibą we W.

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej (...) sp. z o.o. z siedzibą we W. na rzecz powoda G. G. kwotę 5.000,00 zł (pięciu tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 12 lipca 2011r. do dnia zapłaty;

II. dalej idące powództwo oddala;

III. zasądza od strony pozwanej (...) sp. z o.o. z siedzibą we W. na rzecz powoda G. G. kwotę 100,00 zł (sto złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Powód G. G. domagał się zasądzenia od strony pozwanej (...) Sp. z o.o. z siedzibą we W. kwoty 5.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 17.06.2011r. do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów doręczenia wezwania do zapłaty z dnia 17.06.2011r.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że w dniu 25.03.2011r. złożył u strony pozwanej zamówienie na samochód marki V. (...) i wpłacił kwotę 5.000,00 zł tytułem zadatku, jednakże pojazd nie został dostarczony ze względu na problemy producenta. Powód podał, że w dniu 06.06.2011r. otrzymał od strony pozwanej zwrot kwoty 5.000,00 zł – pojedynczej wysokości uiszczzonego zadatku. Zdaniem powoda, należny jest mu zadatek w podwójnej wysokości albowiem do wykonania umowy nie doszło z przyczyn leżących po stronie producenta. Powód ponadto wskazał, że wezwał stronę pozwaną do zapłaty zadatku w podwójnej wysokości, strona pozwana odmówiła jednak zapłaty, wskazując, że wpłacona kwota nie była zadatkiem tylko zaliczką.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. W uzasadnieniu strona pozwana wskazała, że w dniu 25.03.2011r. w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej przyjęła do realizacji złożone przez powoda zamówienie na zakup samochodu marki V. (...), w ramach którego pozwana zobowiązała się dostarczyć i wydać powodowi pojazd o określonej specyfikacji i wyposażeniu m.in. w kamerę cofania zintegrowaną z cyfrowym systemem nawigacji satelitarnej (...) 510. Strona pozwana podała także, że w treści zamówienia zastrzeżone zostało, iż jego podpisanie oznacza zgodę kupującego na przepadek zadatku w kwocie 5.000,00 zł w sytuacji nie dojdęcia do skutku umowy sprzedaży pojazdu z przyczyn leżących po jego stronie. Nadto strona pozwana podniosła, że na skutek tsunami, które wystąpiło u wybrzeży Japonii i wstrzymania produkcji w fabrykach wytwarzających podzespoły elektroniczne do samochodów V., importer przesłał do wszystkich dealerów w Polsce informację o wycofaniu z oferty opcji kamera cofania we wszystkich

modelach. Wobec tego, strona pozwana powiadomiła powoda o niemożliwości dostarczenia zakontraktowanego pojazdu w terminie wynikającym ze złożonego zamówienia. Strona pozwana przyznała także, że powód pismem z dnia 06.06.2011r. odstąpił od umowy objętej ww. zamówieniem, a strona pozwana w dniu 07.06.2011r. dokonała zwrotu kupującemu wpłaconego zadatku w wysokości 5.000,00 zł, odmówiła jednak wypłaty zadatku w podwójnej wysokości. Strona pozwana podniosła przy tym, że nie jest obowiązana do zwrotu zadatku w podwójnej wysokości, albowiem niewykonanie umowy nastąpiło wskutek okoliczności za które ona odpowiedzialności nie ponosi.

W piśmie procesowym z dnia 21.10.2014r. powód podniósł, że wskutek tsunami ucierpiała fabryka tylko jednego z poddostawców producenta samochodów, nieprzekonujące natomiast są twierdzenia strony pozwanej, że w 2011r. istniał tylko jeden producent kamer cofania. Poza tym, powód zarzucił, że okoliczność, iż producent samochodów V. podjął decyzję o współpracy tylko z jednym z dostawców nie może obciążać powoda i to producent winien ponieść skutki swojej decyzji.

W piśmie procesowym z dnia 05.12.2014r. strona pozwana podtrzymała swoje stanowisko w sprawie, a dodatkowo podkreśliła, że jest ostatnim ogniwem procesu polegającego na wyprodukowaniu, spersonalizowaniu, transporcie oraz sprzedaży samochodów osobowych marki V. i ma bezpośredni wpływ jedynie na ostatni ze wspomnianych etapów. Natomiast trzęsienie ziemi w Japonii miało bezpośredni wpływ na niewykonanie łączącej strony umowy, a jakiegokolwiek działanie strony pozwanej nie pozwoliłoby na terminowe wykonanie zobowiązania.

Sąd ustalił w sprawie następujący stan faktyczny :

W dniu 25.03.2011r. powód G. G. wyraził w salonie samochodowym strony pozwanej chęć zakupu samochodu osobowego i złożył u strony pozwanej zamówienie obejmujące samochód marki V. (...) 125 kW M. (...) przedni, wedle specyfikacji z dnia 25.03.2011r. Cechą charakterystyczną zamówionego samochodu miała być zamontowana w nim kamera cofania.

Strony umówiły się tak, że termin realizacji zamówienia nastąpi w ciągu 6-8 tygodni, a ostateczny termin realizacji zamówienia strony oznaczyły na dzień 01.09.2011r.

Przy podpisaniu zamówienia, powód wpłacił na rzecz strony powodowej kwotę 5.000,00 zł tytułem zadatku.

dowód:

- zamówienie nr (...) /122/11 z dnia 15 marca 2011r. – k. 8 verte
- oferta strony pozwanej z dnia 25 marca 2011r. – k. 37-40
- zamówienie nr (...) z dnia 30 marca 2011r. – k. 46
- przesłuchanie stron – powoda – protokół elektroniczny z dnia 16.03.2015r. od 00:04:39-00:12:26

Ww. kamera była czynnikiem decydującym dla którego powód zamówił samochód w salonie strony pozwanej. Kamera stanowiła typowy podzespół wyposażenia samochodu, a zamówiony samochód był typowym zamawianym przez klientów w salonie strony pozwanej.

dowód:

- przesłuchanie stron – powoda – protokół elektroniczny z dnia 16.03.2015r. od 00:04:39-00:12:26
- zeznania świadka A. R. – protokół elektroniczny z dnia 12.01.2015r. od 00:05:11 do 00:21:12

Po kilku tygodniach od złożenia zamówienia przez powoda, strona pozwana otrzymała informację od generalnego importera – firmy (...), która poinformowała, że w związku z informacją otrzymaną od producenta, zmuszona jest wstrzymać zamówienia we wszystkich zamówionych modelach na opcję z komputerem pokładowym z kolorowym

wyświetlaczem. W piśmie z dnia 21.04.2011r. generalny importer – firma (...) poinformowała stronę pozwaną, iż w związku z wydarzeniami w Japonii producent poinformował o czasowym wycofaniu z oferty opcji kamery cofania we wszystkich modelach, a przewidywany termin wznowienia zamówień to październik 2011r. Wówczas sprzedawca strony pozwanej telefonicznie poinformował powoda o zaistniałej sytuacji, proponując rezygnację z zamówienia bądź realizację zamówionego samochodu ale bez wyposażenia w postaci kamery cofania.

dowód :

-przesłuchanie stron – powoda – protokół elektroniczny z dnia 16.03.2015r. od 00:04:39-00:12:26

-zeznania świadka A. R. – protokół elektroniczny z dnia 12.01.2015r. od 00:05:11 do 00:21:12

- pismo (...) sp. z o.o. z dnia 7 kwietnia 2011r. oraz z dnia 7 kwietnia 2011r. – k. 44-45

Powód postanowił zrezygnować z zamówienia i pismem z dnia 06.06.2011r. złożył stronie pozwanej oświadczenie o odstąpieniu od zawartej umowy, wskazując, że przyczyną jego decyzji jest brak możliwości dostarczenia przez stronę pozwaną we wskazanym terminie zamówionego towaru. W dniu następnym tj. 07.06.2011r. strona pozwana zwróciła powodowi kwotę 5.000,00 zł.

dowód :

-przesłuchanie stron – powoda – protokół elektroniczny z dnia 16.03.2015r. od 00:04:39-00:12:26

-zeznania świadka A. R. – protokół elektroniczny z dnia 12.01.2015r. od 00:05:11 do 00:21:12

-korekta faktury VAT zaliczkowej nr (...) ((...)) z dnia 6 czerwca 2011r. – k. 6

-odstąpienie od umowy z dnia 6 czerwca 2011r. – k. 7

-wydruk wtórnika wysłanych zleceń płatniczych w dniu 7 czerwca 2011r. na okoliczność jego treści (k. 41)

Pismem z dnia 17.06.2011r. powód wezwał stronę pozwaną do zapłaty kwoty 5.000,00 zł tytułem zwrotu zadatku w podwójnej wysokości, wskazując, że dotychczas otrzymał jedynie kwotę 5.000,00 zł. Strona pozwana odmówiła zapłaty ww. kwoty, wskazując, że wpłacona uprzednio przez powoda kwota 5.000,00 zł nie była zadatkiem w rozumieniu art. 394§1 k.c., lecz stanowiła zaliczkę.

dowód :

-wezwanie do zapłaty z dnia 17 czerwca 2011r. – k. 5

-przesłuchanie stron – powoda – protokół elektroniczny z dnia 16.03.2015r. od 00:04:39-00:12:26

Sąd zważył, co następuje :

Powództwo w przeważającej części zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 394 k.c. w braku odmiennego zastrzeżenia umownego albo zwyczaju zadatek dany przy zawarciu umowy ma to znaczenie, że w razie niewykonania umowy przez jedną ze stron druga strona może bez wyznaczenia terminu dodatkowego od umowy odstąpić i otrzymany zadatek zachować, a jeżeli sama go dała, może żądać sumy dwukrotnie wyższej. W razie wykonania umowy zadatek ulega zaliczeniu na poczet świadczenia strony, która go dała; jeżeli zaliczenie nie jest możliwe, zadatek ulega zwrotowi. W razie rozwiązania umowy zadatek powinien być zwrócony, a obowiązek zapłaty sumy dwukrotnie wyższej odpada. To samo dotyczy wypadku, gdy niewykonanie umowy nastąpiło wskutek okoliczności, za które żadna ze stron nie ponosi odpowiedzialności albo za które ponoszą odpowiedzialność obie strony.

Zatem zadatek jest szczególną umowną sankcją za niewykonanie umowy. Jego podstawową funkcją jest dyscyplinowanie stron w dotrzymaniu zawartej umowy, potwierdzonej zadatkiem (por. wyrok SN z dnia 18.05.2000r., III CKN 245/00, Lex nr 51830).

Na podstawie art. 394 § 1 k.c., w razie niewykonania umowy przez jedną ze stron druga strona może bez wyznaczenia terminu dodatkowego od umowy odstąpić i otrzymany zadatek zachować, a jeżeli sama go dała, może żądać sumy dwukrotnie wyższej. Sytuacja prawna wierzyciela odstępującego od umowy ulega w takich przypadkach wzmocnieniu w ten sposób, że: 1) nie ma obowiązku wykazywania, że poniósł szkodę i jaka jest jej wysokość (inaczej, niż gdyby dochodził roszczeń na podstawie art. 471 k.c.); 2) nie ma obowiązku wykazywania, że świadczenie utraciło dla niego znaczenie (w umowach niewzajemnych ten fakt byłby przesłanką dochodzenia roszczeń z tytułu zwłoki dłużnika; art. 477 § 2 k.c.); 3) nie ma obowiązku wyznaczania dodatkowego, odpowiedniego terminu do wykonania zobowiązania (w umowach wzajemnych ten fakt byłby przesłanką odstąpienia od umowy z powodu zwłoki dłużnika; art. 491 k.c.); 4) może zatrzymać wręczony mu przedmiot zadatku (bez konieczności sądowego dochodzenia odszkodowania i jego egzekwowania) albo może żądać sumy dwukrotnie wyższej od wręczonej dłużnikowi tytułem zadatku (bez konieczności dowodzenia w postępowaniu sądowym poniesionej szkody i jej wysokości).

Nie jest natomiast możliwe zatrzymanie zadatku albo żądanie sumy dwukrotnie wyższej w przypadkach niewykonania umowy z przyczyn nieobjętych odpowiedzialnością drugiej strony, ponieważ przepis art. 394 § 1 k.c. wyczerpująco oznacza podstawy prawne obu tych uprawnień.

W niniejszej sprawie poza sporem pozostawało, że powód zamówił u strony pozwanej samochód osobowy marki V. (...), wedle specyfikacji z dnia 25.03.2011r., którego cechą charakterystyczną miała być kamera cofania oraz że przy podpisaniu zamówienia, powód wpłacił na rzecz strony powodowej kwotę 5.000,00 zł tytułem zadatku. Bezsporne było także, że po kilku tygodniach od złożenia zamówienia przez powoda, strona pozwana otrzymała informację od generalnego importera – firmy (...), iż w związku z wydarzeniami w Japonii producent poinformował o czasowym wycofaniu z oferty opcji kamera cofania we wszystkich modelach, a przewidywany termin wznowienia zamówień to październik 2011r. Strony przyznały także zgodnie, że w tej sytuacji, powód postanowił zrezygnować z zamówienia i w dniu 06.06.2011r. odstąpił od zawartej umowy, a w dniu 07.06.2011r. strona pozwana zwróciła powodowi kwotę 5.000,00 zł.

Zasadniczą kwestią sporną w rozpoznawanej sprawie było to, czy powodowi przysługuje uprawnienie do domagania się od strony pozwanej, w oparciu o zamówienie z dnia 25.03.2011r. wypłacenia na jego rzecz zadatku w podwójnej wysokości. Powód opierał swoje żądanie na okoliczności, iż do braku dostarczenia zamówionego samochodu osobowego doszło z powodu okoliczności za które odpowiedzialność ponosi strona pozwana. Strona pozwana próbowała natomiast zniweczyć żądanie pozwu wskazując, że niewykonanie umowy nastąpiło wskutek okoliczności za które ona odpowiedzialności nie ponosi, nastąpiło bowiem na skutek siły wyższej – tsunami, które wystąpiło w Japonii, gdzie mieści się fabryka produkująca kamery cofania montowane w pojazdach sprzedawanych przez stronę pozwaną.

Zgodnie z poglądem utrwalonym w orzecznictwie przepis art. 394 § 3 k.c. łączy przepadek zadatku lub obowiązek zapłaty sumy dwukrotnie wyżej z sytuacją, w której niewykonanie umowy nastąpiło wskutek okoliczności, za które jedna ze stron ponosi odpowiedzialność. Ze względu na dyspozytywny charakter tego przepisu strony umowy mogą przyjąć na siebie ryzyko jej niewykonania niezależnie od okoliczności i uregulować losy wręczonego zadatku inaczej niż wynikałoby to z art. 394 § 3 k.c. Ochrona interesów stron wymaga jednak, aby odejście od reguły wyrażonej w art. 394 § 3 k.c. wynikało z wyraźnego sformułowania umowy (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 stycznia 2006 r. sygn. akt III CK357/05 LEX 191155). Stanowisko, zgodnie z którym w myśl art. 394 § 1 i § 3 k.c. możliwość żądania podwójnej kwoty zadatku powstaje wówczas gdy strona umowy zabezpieczonej zadatkiem nie wykonuje z powodu okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność, zajął Sąd Najwyższy również w wyrokach z dnia: 30 maja 2006 r. sygn. akt IVCSK 66/06 (LEX 369149) i 8 lutego 2008 r. I CSK 328/07 (OSNC 2009/4/60, Biuletyn Sądu Najwyższego 2008/5/6, Monitor Prawniczy 2009/1/43). Przyjmując zatem należy, że regułą wynikającą z art. 394 § 1 k.c. jest obowiązek zwrotu zadatku w razie niewykonania umowy przez jedną ze stron z przyczyn, za które ponosi ona odpowiedzialność, natomiast

możliwość uregulowania tego obowiązku w odmienny sposób powinna wyraźnie wynikać z umowy. Z umowy zawartej między stronami wynika jednoznacznie, że wpłacona przez powoda kwota 5.000,00 zł była zadatkiem a strony nie uregulowały obowiązku zwrotu zadatku w inny sposób, niż to wynika z przepisów kodeksu cywilnego.

W art. 394 § 1 k.c. chodzi o zawinione przez strony niewykonanie umowy, a oceny w tym przedmiocie należy dokonywać zgodnie z zasadami wynikającymi z art. 471 k.c. Badanie okoliczności prowadzących do przyjęcia odpowiedzialności za niewykonanie umowy musi być dokonywane odrębnie dla każdej ze stron.

Analiza przebiegu zdarzeń w rozpoznawanej sprawie prowadzi do wniosku, że strona pozwana nie dowiodła dostatecznie, aby brak zrealizowania zamówienia z dnia 25.03.2011r. nie był spowodowany okolicznościami leżącymi po jej stronie.

W pierwszej kolejności podnieść należy, że strona pozwana nie wykazała związku przyczynowo – skutkowego pomiędzy odmową zrealizowania zamówienia powoda przez salon strony pozwanej a funkcjonowaniem fabryki w Japonii produkującej kamery cofania m.in. do samochodów V. (...). Strona pozwana nie dowiodła w żaden sposób, jakiej treści umowa wiązała generalnego dostawcę z innymi pośrednikami oraz jakie kontrakty wiązały pośredników z konkretną fabryką w Japonii. O ile samo wystąpienie kataklizmu u wybrzeży Japonii jest faktem notoryjnym, to uznać należało, że strona pozwana nie udowodniła, aby wydarzenie to miało bezpośredni wpływ na jednego z poddostawców producenta samochodów, a tym samym na brak zrealizowania zamówienia przez stronę pozwaną. Celem dowiedzenia związku przyczynowego pomiędzy kataklizmem i naruszeniem działania fabryki w Japonii a brakiem wykonania zobowiązania przez stronę pozwaną, ta ostatnia winna była wykazać ciąg powiązań pomiędzy kolejnymi podwykonawcami, pośrednikami i dystrybutorami, z których wynikałoby jednoznacznie iż awaria fabryki w Japonii odniosła taki skutek względem działalności strony pozwanej, iż ta nie była w stanie zadośćuczynić zamówieniu powoda. Tego jednak, zdaniem Sądu, strona nie udowodniła. Poza tym, z dowodów zgromadzonych w sprawie nie wynika jednoznacznie, że fabryka w Japonii jest jedynym producentem takich kamer dla delaeorów samochodów tej marki. Dodatkowo godzi się wskazać, że brak jest podstaw prawnych i faktycznych w niniejszej sprawie do przerzucenia na powoda, jako konsumenta, ryzyka gospodarczego podjętego przez stronę pozwaną tj. zaopatrywania się w podzespoły elektroniczne u jednego tylko producenta. Tym bardziej, że z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, a w szczególności z zeznań świadka wynika, że strona pozwana nie podjęła żadnych prób uzyskania dla powoda samochodu z innych źródeł np. innych salonów czy z innych krajów europejskich, w szczególności, gdy zamówienie złożone przez powoda było typowe i nie odbiegało w żaden sposób od innych zamówień składanych przez klientów salonu samochodowego tej marki. Analizując materiał dowodowy zgromadzony w sprawie, Sąd miał świadomość, że wpływanie strony pozwanej na system zakupów dokonywany przez producenta samochodów osobowych jest ograniczony, nie mniej jednak, to stronę pozwaną jako profesjonalistę i podmiot silniejszy niż konsument obciąża ryzyko związane z przerwaniem łańcucha dostaw podzespołów samochodowych. Zatem to strona pozwana jest podmiotem obowiązany do poniesienia konsekwencji niezrealizowania zobowiązań przez jego kontrahentów, a nie powód. Powód bowiem spełnił wszystkie swoje obowiązki wynikające z umowy: tj. wpłacił zadek i oczekiwał na realizację zamówienia. Natomiast tylko stronie pozwanej można zarzucić brak staranności w pozyskiwaniu produktu zamówionego przez powoda.

Mając na uwadze powyższe, Sąd I instancji przyjął, że brak jest podstaw do uznania, że do zrealizowania zamówienia z dnia 25.03.2011r. nie doszło z winy strony pozwanej. W konsekwencji czego, skoro powód skutecznie odstąpił od umowy stron, uprawniony był także do żądania od strony pozwanej zwrotu wpłaconego zadatku w podwójnej wysokości. Uwzględniając fakt zwrotu przez stronę pozwaną zadatku w wysokości danej tj. 5.000,00 zł, uzasadnionym jest zwrot przez nią dodatkowo 5.000,00 zł tytułem wyrównania zwrotu zadatku do jego podwójnej wysokości.

Natomiast żądanie powoda w zakresie odsetek podlegało tylko częściowemu uwzględnieniu. Roszczenie o zwrot przedmiotu zadatku staje się wymagalne niezwłocznie po wezwaniu kontrahenta do zwrotu. Jest bowiem zasadą, że staje się wymagalne po wezwaniu sprawcy szkody przez poszkodowanego do spełnienia świadczenia odszkodowawczego (art. 455 § 1 k.c.). Od tej zatem chwili biegnie termin do odsetek za opóźnienie (art. 481 § 1 k.c.). Uwzględniając natomiast fakt, że powód wezwał stronę pozwaną do zwrotu pozostałej części podwójnego zadatku

pismem z dnia 17.06.2011r. zakreślając na zapłatę termin do dnia 11.07.2011r., odsetki od kwoty żądanej w pozwie należało zasądzić od dnia następnego po upływie ww. terminu tj. od dnia 12.07.2011r.

Mając powyższe na względzie, na mocy powołanych wyżej przepisów prawa, należało orzec jak w punkcie I i II sentencji wyroku.

Orzeczenie o kosztach procesu w punkcie III Sąd oparł na treści art. 100 k.p.c., który stanowi, że w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczonej części swojego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu. Mając na względzie, że powód uległ tylko co do nieznaczonej części swojego żądania, Sąd włożył na stronę pozwaną obowiązek zwrotu wszystkich kosztów procesu, na które składała się opłata sądowa od pozwu w kwocie 100,00 zł. Sąd jednocześnie nie uwzględnił wniosku powoda o zasądzenie od strony pozwanej na jego rzecz kosztów doręczenia stronie pozwanej wezwania do zapłaty tj. kwoty 3,75 zł, albowiem koszt ten nie stanowi niezbędnego kosztu procesu o którym mowa w art. 98§2 k.p.c.

Mając powyższe na względzie na mocy powołanych przepisów prawa należało, orzec jak w sentencji wyroku.